

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา

สถานที่เก็บตัวอย่าง

จากการสำรวจพื้นที่พื้นที่แหล่งน้ำจืด พบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยน้ำมือของมนุษย์ มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างเพื่อป้องกันการกัดเซาะของตลิ่ง โดยการถมดินตามบริเวณริมตลิ่ง ในบางพื้นที่มีการขุดลอกคูคลองเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน รายละเอียดแสดงดังภาพที่ 4-1

A)

B)

ภาพที่ 4-1 จุดสำรวจ A. พบมีการถมแนวตลิ่งด้วยหิน B. สร้างสิ่งปลูกสร้างแนวชายฝั่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง

ปัจจัยทางกายภาพ

ค่าปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ อุณหภูมิ ค่าความเป็นกรด-ด่าง และค่าความเค็มเฉลี่ย พบว่าอุณหภูมิเฉลี่ย อยู่ในช่วงระหว่าง 31-34 องศาเซลเซียส ค่าความเป็นกรด-เบส อยู่ในช่วงระหว่าง 5.5-7.6 และค่าความเค็มอยู่ในช่วงระหว่าง 0-8 ppt รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 แสดงค่าปัจจัยกายภาพเฉลี่ยของสถานที่ทำการศึกษา

สถานี	ค่าปัจจัยทางกายภาพ		
	อุณหภูมิเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย pH	ค่าความเค็มเฉลี่ย
คลองบางต้นจิก	33	6.9	8
คลองวารี	34	5.5	0.3
คลองสารภี	35	6.5	0
ปตร. บางพลวง	34	7.6	3
แม่น้ำบางปะกง บ้านบางเตย	31	6.6	0
ทำน้าวัดมะกอกสีมาราม	32	6.7	0
ต้นแม่น้ำบางปะกง	34	6.8	0
ทำน้าวัดพิบูลวนาราม	34	5.6	0.2

ความหลากหลายของสัตว์กลุ่มหอย

ผลการสำรวจพบสัตว์กลุ่มหอยในบริเวณพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรีตอนใต้ พบทั้งสิ้น 24 วงศ์ 38 สกุล 46 ชนิด แบ่งเป็นหอยฝาเดียวที่อาศัยอยู่ในน้ำจืด (freshwater snails) จำนวน 9 วงศ์ 16 สกุล 21 ชนิด ที่อาศัยอยู่บนบก (land snails) จำนวน 10 วงศ์ 14 สกุล 15 ชนิด หอยสองฝาน้ำจืด (freshwater bivalves) จำนวน 5 วงศ์ 8 สกุล 10 ชนิด (ตารางที่ 4-1 และภาพที่ 4-2 ถึง 4-47) ดังนี้

Class Gastropoda

Family Marginellidae

Genus *Rivomarginella*

Rivomarginella morrisoni (Brandt, 1968)

Family Buccinidae

Genus *Clea*

Clea helena (Busch, 1847)

Family Ampullariidae

Genus *Pomacea*

Pomacea canaliculata (Lamarck, 1819)

Pomacea sp.

Family Viviparidae

Genus *Filopaludina*

Filopaludina martensi martensi (Frauenfeld, 1864)

Filopaludina sumatrensis polygramma (Dunker, 1852)

Filopaludina sumatrensis speciosa (Deshayes, 1876)

Mekongia swainsoni braueri (Kobelt, 1980)

Mekongia swainsoni kmeriana (Lea, 1856)

Family Stenothyridae

Genus *Stenothyra*

Stenothyra sp.

Family Bitthylidae

Genus *Bitthynia*

Bitthynia sp.

Genus *Wattebledia*

Wattebledia siamensis (Moelendorff, 1902)

Family Thiariidae

Genus *Melanoides*

Melanoides tuberculata (Muller, 1774)

Genus *Sermyra*

Sermyra requeti (Grateloup, 1840)

Genus *Terebia*

Terebia granifera (Lamarck, 1822)

Family Planorbidae

Genus *Ferrissa*

Ferrissa cf. verruca (Benson, 1855)

Genus *Gyraulus*

Gyraulus sp.

Genus *Indoplanorbis*

Indoplanorbis sp.

Genus *Segmentina*

Segmentina hemisphaerula (Benson, 1842)

Segmentina trochoidea (Benson, 1836)

Family Pupinidae

Genus *Pupina*

Pupina siamensis (Pfeiffer, 1856)

Family Lymneidae

Genus *Lymnea*

Lymnea sp.

Family Cyclophoridae

Genus *Cyclophorus*

Cyclophorus cf. *malayanus* (Pfeiffer, 1862)

Cyclophorus volvulus (Müller, 1774)

Genus *Cyclotus*

Cyclotus setosus (Moellendorff, 1834)

Family Succineidae

Genus *Indosuccinea*

Indosuccinea sp.

Genus *Succinea*

Succinea sp.

Family Ariophantidae

Genus *Cryptozona*

Cryptozona siamensis

Genus *Hemiplecta*

Hemiplecta distincta (Pfeiffer, 1851)

Genus *Macrochlamys*

Macrochlamys sp.

Family Dyakiidae

Genus *Quantula*

Quantula weinkauffiana (Crosse & Fischer, 1863)

Family Helicarionidae

Genus *Durgella*

Durgella levicula (Blanford, 1859)

Family Subulinidae

Genus *Lamellaxis*

Lamellaxis gracilis (Hutton, 1834)

Family Achatinidae

Genus *Achatina**Achatina fullica* (Férussac, 1821)

Family Camaenidae

Genus *Amphidromus**Amphidromus* sp.

Family Streptaxidae

Genus *Discartemon**Discartemon* sp.

Class Bivalvia

Family Arcidae

Genus *Scaphula**Scaphula pinna* (Benson, 1856)

Family Mytilidae

Genus *Limnoperna**Limnoperna siamensis* (Morelet, 1875)*Limnoperna supoti* (Brandt, 1974)

Family Pholadidae

Genus *Matesia**Matesia striata* (Linnaeus, 1758)

Family Unionidae

Genus *Physunio**Physunio superbus* (Lea, 1843)Genus *Pilsbryoconcha**Pilsbryoconcha exilis compressa* (Martens, 1860)*Pilsbryoconcha exilis exilis* (Lea, 1838)Genus *Pseudodon**Pseudodon inoscularis cumingi* (Lea, 1850)Genus *Uniandra**Uniandra contradens ascia* (Hanley, 1856)

Family Corbiculidae

Genus *Corbicula**Corbicula* sp.

โดยชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้
รายละเอียดดังตารางที่ 4-2 ภาพที่ 4-1 ถึง 4-45

ตารางที่ 4-2 ชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้

ลำดับอนุกรมวิธาน	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่พบ								แหล่งที่พบ	ถิ่นอาศัย		
		คลอง		ปตร. บาง พลวง	แม่น้ำ		ต้น แม่น้ำ บางปะ กง	ทำ น้ำวัด พิบูล ฯ					
		บาง ต้น จิก	คลอง วารี		คลอง สารภี	บางปะ กง บ. บางเตย			วัด มะกอก สีมาราม				
Class Gastropoda													
วงศ์	Marginellidae	Rivomarginella morrisoni (Brandt, 1968)								/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW	
วงศ์	Buccinidae	Clea helena (Busch, 1847)								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
วงศ์	Ampullariidae	Pomacea canaliculata (Lamacrk, 1819)								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
		Pomacea sp.								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
วงศ์	Vivparidae	Filopaludina martensi martensi (Frauenfeld, 1864)								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
		Filopaludina sumatrensis polygramma (Dunker, 1852)								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
		Filopaludina sumatrensis speciosa Deshayes, 1876								/	/	คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW

ตารางที่ 4-2 ชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้ (ต่อ)

ลำดับอนุกรมวิธาน	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่พบ								แหล่งที่พบ	ถิ่นอาศัย
		คลอง บาง ตัน จิก	คลอง วารี	คลอง สารภี	ปตร. บาง พลวง	แม่น้ำ บางปะ กง บ. บางเตย	ทำน้ำ วัด มะกอก สีมาราม	ต้น แม่น้ำ บางปะ กง	ทำ น้ำวัด พิบูล ฯ		
วงศ์ Vivparidae (ต่อ)	<i>Mekongia swainsoni braueri</i> (Kobelt, 1980)						/	/		คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
	<i>Mekongia swainsoni kmeriana</i> Lea, 1856							/		คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ หรือเกาะ ตามวัตถุใต้ท้องน้ำ	FW
วงศ์ Stenothyriidae	<i>Stenothyra</i> sp.						/			คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW
วงศ์ Bitthylidae	<i>Bitthynia</i> sp.				/	/	/			คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW
	<i>Wattebledia siamensis</i> (Moelendorff, 1902)	/								คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW
วงศ์ Thiaridae	<i>Melanoides tuberculata</i> (Muller, 1774)			/		/				คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW
	<i>Sermyra requeti</i> (Grateloup)		/		/					คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW
	<i>Terebia granifera</i>	/	/		/					คืบคลานตามพื้น ท้องน้ำ	FW

ตารางที่ 4-2 ชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้ (ต่อ)

ลำดับอนุกรมวิธาน		ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่พบ							แหล่งที่พบ	ถิ่นอาศัย
			คลอง		ปตร. บาง พลวง	แม่น้ำ		ทำ น้ำวัด			
			คลอง วารี	คลอง สารภี		แม่น้ำ บางปะ กง บ. บางเตย	ทำ น้ำวัด				
									ตัน จิก		
วงศ์ Planorbidae		<i>Ferrissa cf. verruca</i> (Benson, 1855)							/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW
		<i>Gyraulus</i> sp.			/				/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW
		<i>Indoplanorbis</i> sp.	/		/				/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW
		<i>Segmentina hemisphaerula</i> (Benson, 1842)				/			/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW
		<i>Segmentina trochoidea</i> (Benson, 1836)				/			/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW
วงศ์	Pupinidae	<i>Pupina siamensis</i> (Pfeiffer, 1856)							/	พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์	Lymneidae	<i>Lymnea</i> sp.			/		/		/	เกาะติดกับวัดตาม พื้นที่ต้งน้ำหรือลอย น้ำ	FW

ตารางที่ 4-2 ชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้ (ต่อ)

ลำดับอนุกรมวิธาน	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่พบ								แหล่งที่พบ	ถิ่นอาศัย
		คลอง บาง ตัน จิก	คลอง วารี	คลอง สารภี	ปตร. บาง พลวง	แม่น้ำ บางปะ กง บ. บางเตย	ทำน้ำ วัด มะกอก สีมาราม	ต้น แม่น้ำ บางปะ กง	ทำ น้ำวัด พิบูล ฯ		
วงศ์ Cyclophoridae	<i>Cyclophorus cf. malayanus</i> (Pfeiffer, 1862)							/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
	<i>Cyclophorus volvulus</i> (Müller, 1774)							/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
	<i>Cyclotus setosus</i> (Moellendorff, 1834)							/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์ Succineidae	<i>Indosuccinea</i> sp.				/					คืบคลานตามใบไม้ หรือกิ่งไม้	LS
	<i>Succinea</i> sp.			/						คืบคลานตามใบไม้ หรือกิ่งไม้	LS
วงศ์ Ariophantidae	<i>Cryptozona siamensis</i>					/	/	/	/	พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
	<i>Hemiplecta distincta</i> (Pfeiffer, 1851)							/	/	พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
	<i>Macrochlamys</i> sp.					/		/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์ Dyakiidae	<i>Quantula weinkauffiana</i> (Crosse & Fischer, 1863)						/	/	/	พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์ Helicarionidae	<i>Durgella levicula</i> (Blanford, 1859)	/								คืบคลานตามใบไม้ หรือกิ่งไม้	LS
วงศ์ Subulinidae	<i>Lamellaxis gracilis</i> (Hutton, 1834)							/	/	พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์ Achatinidae	<i>Acantina fullica</i> (Férussac, 1821)				/		/	/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS
วงศ์ Camaenidae	<i>Amphidromus</i> sp.							/		คืบคลานตามใบไม้ หรือกิ่งไม้	LS
วงศ์ Streptaxidae	<i>Discartemon</i> sp.							/		พื้นดินหรือใต้ใบไม้	LS

ตารางที่ 4-2 ชนิด การแพร่กระจาย แหล่งที่พบและถิ่นอาศัยของหอยที่พบในพื้นที่ปราจีนบุรีตอนใต้ (ต่อ)

ลำดับอนุกรมวิธาน	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่พบ								แหล่งที่พบ	ถิ่นอาศัย
		คลอง		ปตร. บาง พลวง	แม่น้ำ	ทำน้ำ	ต้น	ทำ			
		บาง ตัน จิก	คลอง วารี		คลอง สารภี	บางปะ กง บ. บางเตย	วัด มะกอก สีมาราม	แม่น้ำ บางปะ กง	น้ำวัด พิกุล ฯ		
Class Bivalvia											
วงศ์ Arcidae	<i>Scaphula pinna</i> Benson, 1856	/				/		/	/	ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
วงศ์ Mytilidae	<i>Limnoperna siamensis</i> Morelet, 1875	/		/		/	/		/	ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
	<i>Limnoperna supoti</i> Brandt, 1974			/		/		/	/	ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
วงศ์ Pholadidae	<i>Matesia striata</i> (Linnaeus, 1758)					/				ฝังตัวในเนื้อไม้	FW
วงศ์ Unionidae	<i>Physunio superbus</i> (Lea, 1843)					/				ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
	<i>Pilsbryoconcha exilis compressa</i> (Martens, 1860)	/				/	/			ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
	<i>Pilsbryoconcha exilis exilis</i> (Lea, 1838)		/			/				ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
	<i>Pseudodon inoscularis cumingi</i> (Lea, 1850)					/				ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW
	<i>Uniandra contradens ascia</i> (Hanley, 1856)					/				ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	
วงศ์ Corbiculidae	<i>Corbicula</i> sp.			/		/				ฝังตามใต้พื้นท้องน้ำ	FW

วงศ์ Viviparidae

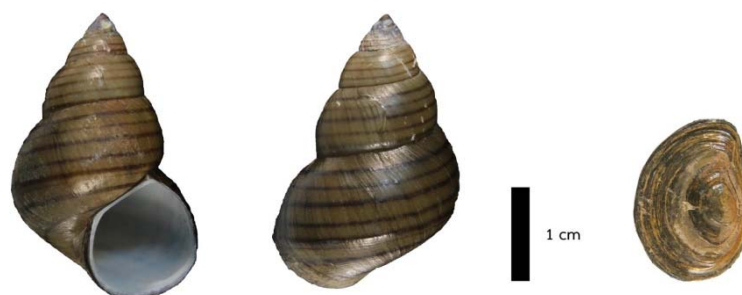
Filopaludina (Siamopaludina) martensi martensi (Frauenfeld, 1856)

(ภาพที่ 4-2)

ชื่อไทย : หอยขม หอยขี้ขม หอยจูบ หอยจู้บ หอยจู้บแจ่ง หอยดูด

ลักษณะสำคัญ : เปลือกหนา ขนาดใหญ่ (ความสูงเปลือกมากกว่า 3 เซนติเมตร) ทรงกรวยกลม (globosely conic) แต่ละวงเปลือกโค้งมน ร่องระหว่างวงเปลือกลึก สีเขียวอมน้ำตาลและจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหรือดำเมื่ออายุมากขึ้น วงเปลือกสุดท้ายมีสันขนานวงเปลือก (spiral ridge) ช่องเปิดเปลือกกลม แผ่นปิดช่องเปลือกหนา สีน้ำตาล ลวดลายเป็นแบบคอนเซนทริก

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้น้ำ หรืออยู่บนผิวดินใต้น้ำ

Filopaludina (Filopaludina) sumatrensis polygramma (Martens, 1860)

(ภาพที่ 4-3)

ชื่อไทย : หอยขม หอยขมลาย หอยจูบ หอยทราย หอยลาย

ลักษณะสำคัญ : เปลือกขนาดกลาง ทรงกรวยรูปไข่ หนาปานกลางยอดเปลือกยกสูง แต่ละวงค่อนข้างโค้ง มีร่องระหว่างวงลึก ผิวเปลือกเรียบเป็นมัน สีเขียวเหลือง มีแถบสีวนรอบเปลือกเป็นสีเขียวเข้มหรือสีน้ำตาล แถบสีนี้จะปรากฏอย่างน้อย 4 แถบในวงอื่นๆ ส่วนในวงสุดท้ายจะพบแถบสีเพิ่มอีก 2-3 แถบจากบริเวณครึ่งล่างของวงจนถึงส่วนฐานของวงสุดท้าย ขอบปากเปลือกบางและคม แผ่นปิดช่องเปลือกแบนค่อนข้างบางใส สีน้ำตาลแดง ลวดลายเป็นแบบคอนเซนทริก ด้านในแผ่นปิดช่องเปลือกเป็นมันเงา

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้น้ำ หรืออยู่บนผิวดินใต้น้ำ

Filopaludina (Filopaludina) sumatrensis speciosa (Deshayes, 1876)

(ภาพที่ 4-4)

ชื่อไทย : หอยขม หอยขมลาย หอยจูบ หอยทราย หอยลาย

ลักษณะสำคัญ : เปลือกขนาดกลาง ทรงกรวยรูปไข่ หนาปานกลางยอดเปลือกยกสูง แต่ละวงค่อนข้างโค้ง มีร่องระหว่างวงลึก ผิวเปลือกเรียบเป็นมัน สีเขียวเหลือง มีแถบสีวนรอบเปลือกเป็นสีเขียวเข้มหรือสีน้ำตาล แถบสีนี้จะปรากฏอย่างน้อย 4 แถบในวงอื่นๆ ส่วนในวงสุดท้ายจะไม่พบแถบสี ขอบปากเปลือกบางและคม แผ่นปิดช่องเปลือกแบนค่อนข้างบางใส สีน้ำตาลแดง ลวดลายเป็นแบบคอนเซนทริก ด้านในแผ่นปิดช่องเปลือกเป็นมันเงา

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้น้ำ หรืออยู่บนผิวดินได้

Mekongia swainsoni braueri (Kobelt, 1980)

(ภาพที่ 4-5)

ชื่อไทย : หอยทราย

ลักษณะสำคัญ : เปลือกขนาดใหญ่ บางและแข็ง ทรงกรวยแบน มีเส้นวนรอบเปลือกชัดเจน

ถิ่นอาศัย : อาศัยตามพื้นใต้ท้องน้ำ

วงศ์ Bithylidae

Bythinia sp.

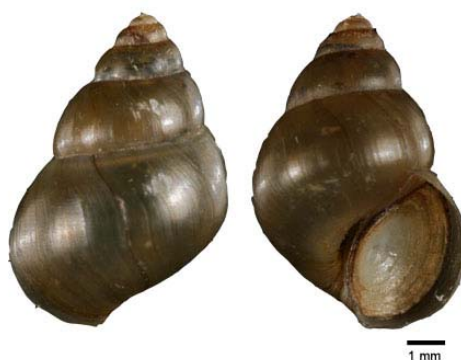
(ภาพที่ 4-6)

ชื่อไทย : หอยขมจิ๋วเปลือกบาง

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะเป็นรูปทรงกระสวย มีร่องระหว่างวงลี้ก ยอดเปลือกค่อนข้างทู่ เปลือกบางผิวเรียบสีเหลืองปนน้ำตาล

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามผิวดิน บริเวณริมฝั่งคลอง

Wattebledia siamensis (Moelendorff, 1902)

(ภาพที่ 4-7)

ชื่อไทย : หอยขมจิ๋วสยาม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกรูปทรงกรวยรูปไข่ ยอดเปลือกค่อนข้างสูง เปลือกบางผิวเรียบสีเหลืองอ่อน ปากเปลือกค่อนข้างกลม มีมุมที่ส่วนฐานของปากเปลือก

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามผิวดิน บริเวณริมฝั่งคลอง

วงศ์ Stenothyriidae

Stenothyra sp.

(ภาพที่ 4-8)

ชื่อไทย : หอยปากกลม หอยเม็ดทราย หอยคงคา

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีขนาดเล็ก ลักษณะทรงกรวยรูปไข่ ยาว เปลือกบาง ผิวเปลือกเรียบและเป็นมันวาว บอด้วีร์ลมีขนาดใหญ่กว่าสไปร์วีร์ล

ถิ่นอาศัย : เกาะตามรากผักตบชวา คีบคลานตามพื้นท้องน้ำ

วงศ์ Pholadidae

Matesia striata (Linnaeus, 1758)

(ภาพที่ 4-9)

ชื่อไทย : หอยเจาะไม้

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกรูปร่างเรียวยาว ด้านหัวกว้างเรียวสอบไปทางด้านท้าย ฝาเปลือกทั้งสองข้างมีขนาดเท่ากัน (equivalves) ด้านบนเปลือกมีแผ่นหินปูนรูปครึ่งวงกลม (callus) ปิดอยู่

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในเนื้อไม้

วงศ์ Marginellidae

Rivomarginella morrisoni (Brandt, 1968)

(ภาพที่ 4-10)

(ภาพที่ 4-11)

ชื่อไทย : หอยครองแครงน้ำจืด

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีขนาดปานกลางเมื่อเทียบกับสายพันธุ์ที่อยู่ในวงศ์เดียวกัน มีลักษณะเวียนขวาแบบ piriform-conoidal แข็งแต่โปร่งแสง มันวาว สีคล้ำยทราย เปลือกเรียบ มีสีเดียว หรือ มีลายคล้ายน้ำมันมะกอก 1-2 แถบ วงเปลือกมีขนาดเล็ก,สั้น ค่อนข้างแบนและมีจำนวน 2 เกลียว ปากแคบและยาวมาก และมีร่องท่อน้ำสั้นบริเวณส่วนฐาน เปลือกชั้นนอกบางมาก ขอบปากด้านในบริเวณเปลือกด้านนอกของปาก ไม่มีฝาปิดเปลือก ขนาดความยาว 9.8-11.3 mm. ความกว้าง 7.2-8.3 mm.

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นท้องน้ำ

วงศ์ Buccinidae

Clea helena (Busch, 1847)

(ภาพที่ 4-12)

ชื่อไทย : หอยนํ้าลายอดแหลม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกรูปกรวยยาว เปลือกสีเหลือง มีลายสีน้ำตาลพาดทั่วเปลือกในแนวขวาง เปลือกค่อนข้างหนา ช่องปากเปลือกค่อนข้างรี

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นท้องน้ำ หรือเกาะตามวัตถุใต้ท้องน้ำ

วงศ์ Ampullariidae

Pomacea sp.

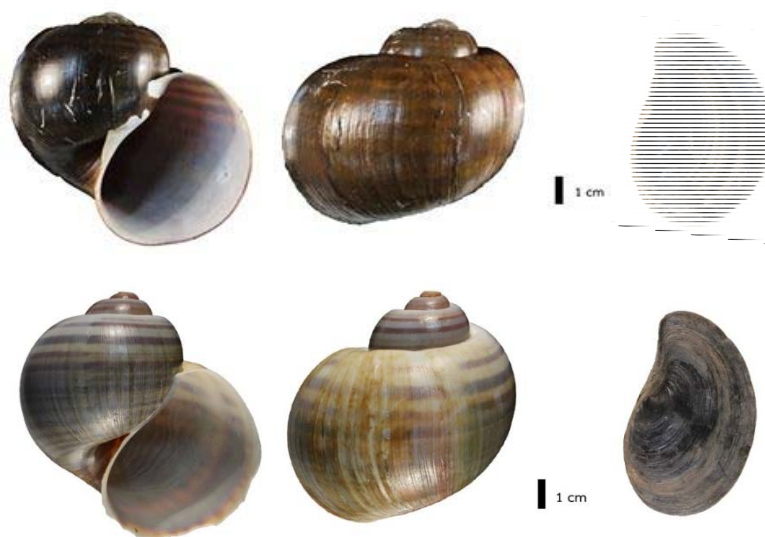
(ภาพที่ 4-13)

ชื่อไทย : หอยเชอรี่ปากส้ม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกขนาดใหญ่ รูปร่างกลมป้อม สีเหลืองน้ำตาลหรือสีน้ำตาล ร่องวงมีขนาดเล็ก ช่องปากมีขนาดใหญ่ ขอบปากบานออกเล็กน้อย ขอบปากสีส้มอมแดง

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นท้องน้ำ หรือเกาะตามวัตถุใต้ท้องน้ำ

Pomacea canaliculata (Lamarck, 1819)

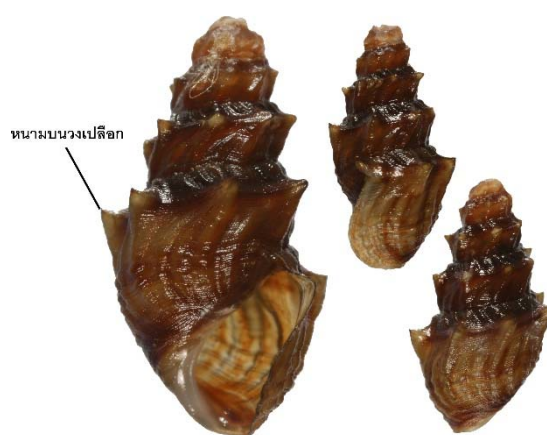
(ภาพที่ 4-14)

ชื่อไทย : หอยเชอร์รี่

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกขนาดใหญ่ รูปร่างกลมป้อม สีเหลืองน้ำตาลหรือสีน้ำตาล ร่องวงมีขนาดเล็ก ช่องปากมีขนาดใหญ่ ขอบปากบานออกเล็กน้อย ขอบปากสีขาว

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นที่ตื้นน้ำ หรือเกาะตามวัตถุใต้ท้องน้ำ

Sermyra requeti (Grateloup, 1840)

(ภาพที่ 4-15)

ชื่อไทย : หอยเจดีย์ปากน้ำ

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกหนาปานกลาง ยาว ก้นเปลือกหอยแหลม มีเกลียวพาดรอบเปลือกในแนว ยาว เปลือกมีสีน้ำตาล หรือเหลือง ปากเปลือกคล้ายรูปไข่

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นที่ตื้นน้ำ

วงศ์ Thiaridae

Melanoides tuberculata (Muller, 1774)

(ภาพที่ 4-16)

ชื่อไทย : หอยเจดีย์หนาม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกหนาปานกลาง ยาว ก้นเปลือกหอยแหลม มีเกลียวพาดรอบเปลือกในแนว ยาว เปลือกมีสีน้ำตาล หรือเหลือง ปากเปลือกคล้ายรูปไข่

ถิ่นอาศัย : ติบคลานตามพื้นท้องน้ำ

Terebia granifera (Lamarck, 1822)

(ภาพที่ 4-17)

ชื่อไทย : หอยเจดีย์ปากน้ำ ยอดแหลม

ลักษณะที่สำคัญ : ผิวด้านนอกสีน้ำตาลเข้มขรุขระ เกลียวแหลม ร่องเกลียวไม่ลึกมาก ช่องปากรูปไข่

ถิ่นอาศัย : ติบคลานตามพื้นท้องน้ำ

วงศ์ Planorbidae

Ferrissa cf verruca (Benson, 1855)

(ภาพที่ 4-18)

ชื่อไทย :

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกแบน บาง สีน้ำตาลอ่อน ผิวเปลือกเรียบ สะดือกว้าง ช่องเปิดเปลือกรูปวงกลม

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นที่ตื้นน้ำหรือลอยน้ำ

Gyraulus sp.

(ภาพที่ 4-19)

ชื่อไทย :

ลักษณะที่สำคัญ : หอยขนาดเล็ก เปลือกรูปทรงแบน เวียนขวา ด้านล่างเว้า ผิวเปลือกมันวาว สีเหลืองอ่อน

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นที่ตื้นน้ำหรือลอยน้ำ

Indoplanorbis sp.

(ภาพที่ 4-20)

ชื่อไทย : -

ลักษณะที่สำคัญ : หอยเวียนซ้ายขนาดปานกลาง เปลือกรูปทรงขอบแบน ด้านบนและด้านล่างเว้า ผิวเปลือกเรียบสีน้ำตาลอ่อน

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นที่ตื้นน้ำหรือลอยน้ำ

Segmentina hemisphaerula (Benson, 1842)

(ภาพที่ 4-21)

ชื่อไทย :

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีขนาดเล็กมาก รูปทรงแบน ผิวเปลือกเรียบสีน้ำตาลอ่อน ขอบปากแคบรูปสามเหลี่ยม

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นที่ตื้นน้ำหรือลอยน้ำ

Segmentina trochoidesa (Benson, 1836)

(ภาพที่ 4-22)

ชื่อไทย :

ลักษณะที่สำคัญ :

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นท้องน้ำหรือลอยน้ำ

วงศ์ Lymneidae

Lymnaea sp.

(ภาพที่ 4-23)

ชื่อไทย : หอยคัน

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะเป็นรูปวงรี ปลายยอดแหลมและบิดเป็นเกลียว เปลือกบางใส มีสีน้ำตาล ผิวด้านนอกมีความมันวาวโปร่งใส ขอบปากเปลือกกว้างและบางใส

ถิ่นอาศัย : เกาะติดกับวัตถุตามพื้นท้องน้ำหรือลอยน้ำ

วงศ์ Cyclophoridae

Cyclophorus cf. malayanus (Pfeiffer, 1862)

(ภาพที่ 4-24)

ชื่อไทย : หอยหอมมลายู

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีทรงกรวยกลม ขนาดใหญ่ มีขนาดประมาณ 50 มิลลิเมตร มียอดนูนสูง มีวงเปลือก 5.5 วง ปากกลมกว้าง สีขาว ขอบปากหนา ขอบวงเปลือกเป็นสัน วงเปลือกแยกกันอย่างชัดเจน เปลือกสีเหลืองอ่อน ลายสีน้ำตาล มีแถบสีน้ำตาลเข้มพาดบริเวณสันเปลือกชัดเจน สะดือเปิดกว้างและลึก

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

Cyclophorus volvulus (Muller, 1774)

(ภาพที่ 4-25)

ชื่อไทย : หอยหอม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกทรงกรวยสูง ขนาดเล็ก ผิวเปลือกเรียบ เปลือกสีน้ำตาลลายประด้วยเส้นสีขาวรอบวงเปลือก วงเปลือกสุดท้ายมีเส้นสีน้ำตาลเข้มคอดรอบเปลือก ช่องเปิดปากกว้าง สะดือกว้าง

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

Cyclophorus setosus (Moellendorff, 1834)

(ภาพที่ 4-26)

ชื่อไทย : หอยหอมยอดแบน

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกทรงกรวยเตี้ย ผิวมีลายเป็นริ้ว มีประมาณสี่วงเปลือก ช่องปากแคบ เปลือกมีสีเหลืองหรือสีน้ำตาลอ่อน

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

วงศ์ Succineidae

Indosuccinea sp.

(ภาพที่ 4-27)

ชื่อไทย : หอยอำพันอินโดจีน

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกบาง รูปทรงกรวย ผิวเปลือกเรียบ สีน้ำตาล ส่วนยอดเตี้ย วงเปลือกสุดท้ายมีขนาดใหญ่ ไม่มีฝาปิดเปลือก

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามใบไม้หรือกิ่งไม้

Succinea sp.

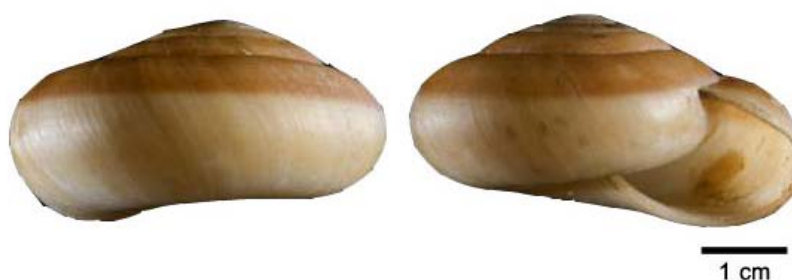
(ภาพที่ 4-28)

ชื่อไทย : หอยอำพันเล็ก

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกบาง รูปทรงกรวย ผิวเปลือกเรียบ สีน้ำตาล ส่วนยอดสูง วงเปลือกสุดท้ายมีขนาดใหญ่ ไม่มีฝาปิดเปลือก

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามใบไม้หรือกิ่งไม้

วงศ์ Ariophantidae

Cryptozona siamensis (L.Pfeiffer, 1856)

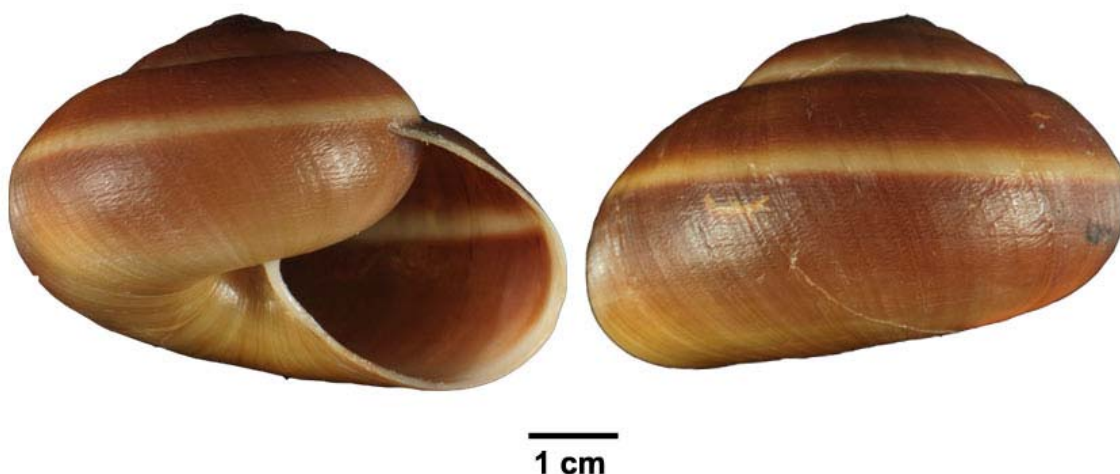
(ภาพที่ 4-29)

ชื่อไทย : หอยทากสยาม

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะกลม มียอดนูนสูง มีขนาดประมาณ 30 มิลลิเมตร ไม่มีฝาปิดเปลือก เปลือกมีสีน้ำตาลอ่อนปนขาว เปลือกค่อนข้างหนาและแข็ง ด้านบนเปลือกมีสีน้ำตาลด้านล่างมีสีขาว ช่องปากเปิดเป็นรูปวงรี ขอบปากเรียบไม่บานหนา

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามใบไม้หรือกิ่งไม้

Hemiplecta distincta (L. Pfeiffer, 1856)

(ภาพที่ 4-30)

ชื่อไทย : หอยเตี๋ย

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะกลมแบน มีขนาดประมาณ 60 มิลลิเมตร ไม่มีฝาปิดเปลือก เปลือกมีสีน้ำตาลอ่อนดำ มีแถบเส้นสีเหลืองครีมพาดรอบวงเปลือกสุดท้าย เปลือกค่อนข้างหนาและแข็ง ขอบข้างเปลือกกลมมน ช่องปากเปิดเป็นรูปวงรี ขอบปากเรียบไม่บานหนา สะดือกว้าง

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามใบไม้หรือกิ่งไม้

Macrochlamys sp.

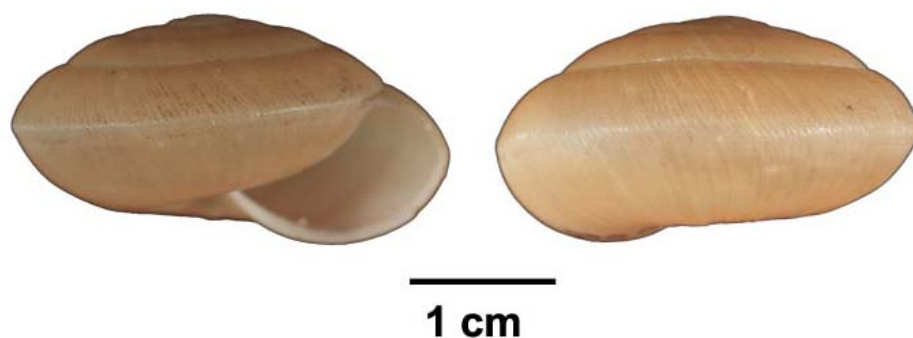
(ภาพที่ 4-31)

ชื่อไทย : หอยขัดเปลือก

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะกลมแบน วงยอดเตี้ย มีขนาดใหญ่ เปลือกบางใส ผิวเปลือกเรียบ บางใส มีลายตามแนวแกนของเปลือก ช่องปากเปิดเป็นรูปพระจันทร์เสี้ยว สะดือแคบ เปลือกสีเหลืองอ่อนหรือสีไข่

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

Quantula weinkauffiana (Crosse & Fischer, 1863)

(ภาพที่ 4-32)

ชื่อไทย : หอยเตี๋ยคอแดง

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะกลมแบน มีขนาดประมาณ 23 มิลลิเมตร วงเปลือกแรกถึงวงเปลือกที่ 2.5 ผิวเปลือกเรียบ วงเปลือกวงต่อๆมามีลายเส้นตั้งฉากกับแกนกลาง เปลือกบางมีสีเทา ขอบข้างเปลือกเป็นสัน ช่องปากเปิดเปิดต่ำกว่าสันเปลือก ขอบปากเปิดเรียบไม่บานหนา

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

วงศ์ Helicarionidae

Durgella levicula (Blandford, 1859)

(ภาพที่ 4-33)

ชื่อไทย : หอยหางดินน้อย

ลักษณะที่สำคัญ : มีวงเปลือกน้อย 2-3 ชั้น เปลือกค่อนข้างกลม ขนาดเล็ก อ่อน ไม่คงรูป เปลือกสีเหลืองอ่อน บางใส ทำให้เห็นอวัยวะภายในของเปลือกชัดเจน

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามใบไม้หรือกิ่งไม้

วงศ์ Pupinidae

Pupina siamensis (L.Pfeiffer, 1856)

(ภาพที่ 4-34)

ชื่อไทย :

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะทรงกระสวย วงยอดสูงแหลม ผิวเปลือกเรียบมันวาว วงสุดท้ายใหญ่กว่าวงเปลือกอื่น ช่องปากเปิดเป็นวงกลม มีต่อหายใจด้านล่างของเปลือก

ถิ่นอาศัย : คืบคลานตามพื้นดินหรือใต้ใบไม้

วงศ์ Subulinidae

Lamellaxis gracilis (Hutton, 1834)

(ภาพที่ 4-35)

ชื่อไทย : หอยข้าวสาร

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะทรงกรวยสูงขึ้นไปมียอดแหลม มีขนาดเล็ก เปลือกบางใสเป็นเงา

ถิ่นอาศัย : อยู่ในดินใต้ต้นไม้หรือใบไม้

วงศ์ Achantinidae
Achantina fulica (Bowdich, 1822)

(ภาพที่ 4-36)

ชื่อไทย : หอยทากยักษ์แอฟริกัน

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะทรงกรวยป่อง มีขนาดใหญ่ เปลือกมีสีน้ำตาลอ่อน มีแถบลายเส้นสีน้ำตาลพาดตามขวาง แกนกลางเปลือกตรง สะดือแคบลึก ช่องปากเปิดกว้าง ขอบปากเปิดเรียบไม่บานหนา

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามพื้นดิน

วงศ์ Camaenidae
Amphidromus sp.

(ภาพที่ 4-37)

ชื่อไทย : หอยทากต้นไม้ หอยนกขมิ้น

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกมีลักษณะทรงกรวยป่อง มีขนาดปานกลาง การขดวนเป็นแบบเวียนซ้าย แกนกลางเปลือกตรง สะดือแคบลึก ช่องปากเปิดกว้าง ขอบปากเปิดหนา

ถิ่นอาศัย : อยู่ตามต้นไม้สูงๆ

วงศ์ Streptaxidae

Discartemon sp.

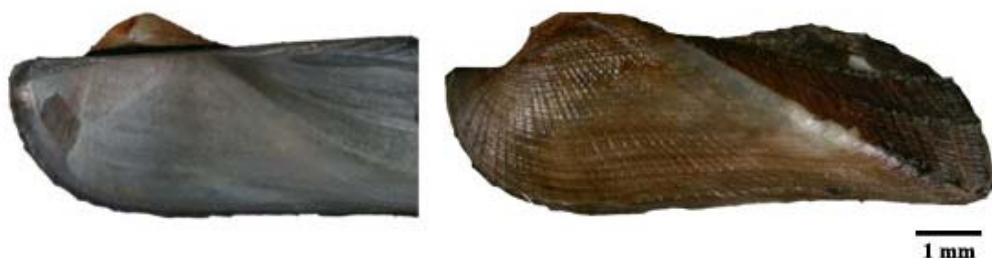
(ภาพที่ 4-38)

ชื่อไทย : หอยนักล้า

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกทรงกระสวย วงเปลือกสุดท้ายเบี้ยวออกจากแกนเปลือก ผิวเปลือกเรียบมีเส้นตามขวางวงเปลือกจำนวนมาก ร่องวงเปลือกลึก สะดือกว้าง ช่องเปิดเปลือกกว้าง รูปสี่เหลี่ยม ริมขอบปากหนา ภายในมีฟันจำนวน 1 ซี่

ถิ่นอาศัย : พื้นดินหรือใต้ใบไม้

วงศ์ Arcidae

Scaphula pinna (Benson, 1856)

(ภาพที่ 4-39)

ชื่อไทย : หอยแมลงภู่น้ำจืด

ลักษณะที่สำคัญ : มีฟัน 5 อันด้านหน้า และ 6 อันด้านหลัง ตรงกลางไม่มีฟัน เปลือกยาว คล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เปลือกแบ่งเป็นสองส่วนด้วยสันคมตั้งแต่อัมโบ้ถึงส่วนล่างของเปลือก เปลือกสีน้ำตาลดำ บานพับแคบ มีเส้นใยไว้สำหรับยึดเกาะ

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้ท้องน้ำ

วงศ์ Mytilidae

Limnoperla siamensis (Morelet, 1875)

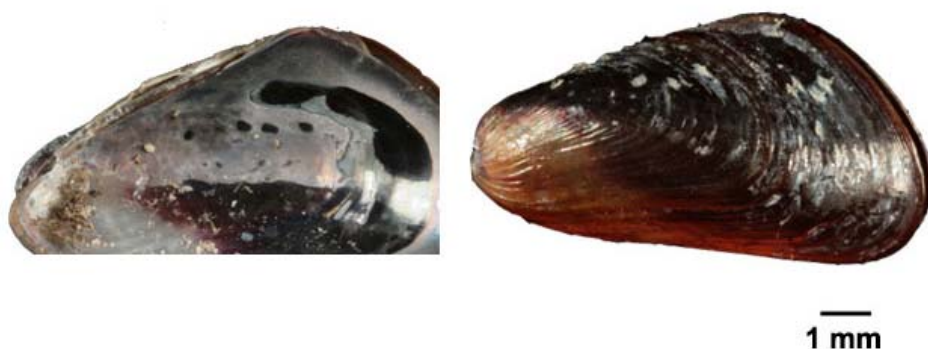
(ภาพที่ 4-40)

ชื่อไทย : หอยแมลงภู่น้ำจืด

ลักษณะที่สำคัญ : หอยขนาดเล็ก ไม่มีฟัน เปลือกยาว คล้ายรูปกระบอง ด้านหน้าเปลือกปลายมน กว้างกว่าด้านท้าย เปลือกด้านล่างเว้าเล็กน้อย เปลือกบางสีน้ำตาลเขียว อัมโบ้เล็ก มีเส้นใยไว้สำหรับยึดเกาะ

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้ท้องน้ำ

Limnoperna supoti (Brandt, 1875)

(ภาพที่ 4-41)

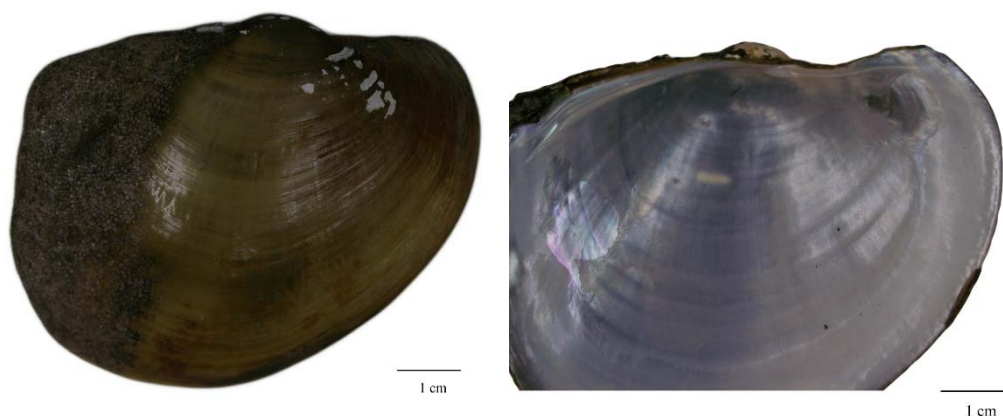
ชื่อไทย : หอยแมลงภู่น้ำจืด

ลักษณะที่สำคัญ : หอยขนาดเล็ก ไม่มีฟัน เปลือกยาว คล้ายรูปกระบอก ด้านหน้าเปลือกปลายมน กว้างกว่าด้านท้าย เปลือกด้านล่างเว้าเล็กน้อย เปลือกบางสีน้ำตาลเขียว อัมโบ้เล็ก มีเส้นใยไว้สำหรับยึดเกาะ

ถิ่นอาศัย : เกาะตามกิ่งไม้หรือก้อนหินใต้ท้องน้ำ

วงศ์ Unionidae

Physunio superbus (Lea, 1843)

(ภาพที่ 4-42)

ชื่อไทย : หอยตะโหนดวัว

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกรูปทรงกลม บริเวณกลางเปลือกพองป่องออก ผิวเปลือกเรียบ สีเขียวอมเหลือง ฟันชุดคาร์ดินัลยาวบาง ฟันแลทเทอร์รียาวบางวางขวางกัน

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ

วงศ์ Ambelmidae

Pilsbryoconcha exilis compressa (Martens, 1860)

(ภาพที่ 4-43)

ชื่อไทย : หอยกาบ หอยกาบกี้ หอยกิบกี้ หอยเม็ดมะม่วง

ลักษณะที่สำคัญ : ไม่มีฟันชูโตคาร์ดินัลและฟันแลทเทอรัล เปลือกยาวบางและแบนด้านข้างมาก เปลือกหลังปลายชี้ตรง เปลือกด้านหลังโค้งเล็กน้อย เปลือกด้านล่างเกือบตรง เปลือกสีดำหรือส้ม

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ

Pilsbryoconcha exilis exilis (Lea, 1839)

(ภาพที่ 4-44)

ชื่อไทย : หอยกาบ หอยกาบกี้ หอยกิบกี้ หอยเม็ดมะม่วง

ลักษณะที่สำคัญ : ไม่มีฟันชูโตคาร์ดินัลและฟันแลทเทอรัล เปลือกยาวบางและแบนด้านข้างมาก เปลือกหลังปลายชี้ลงเล็กน้อย เปลือกด้านล่างเกือบตรง เปลือกสีดำหรือส้ม

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ

Pseudodon inoscularis cumingi (Lea, 1850)

(ภาพที่ 4-45)

ชื่อไทย : หอยกาบ

ลักษณะที่สำคัญ : ฟันชูโตคาร์ดินัลเป็นซี่ใหญ่แข็งแรงและไม่มีฟันแลทเทอรัล เปลือกบางและแบน ด้านข้าง เปลือกหลังปลายซี่ลงด้านล่างมาก เปลือกด้านล่างโค้งเล็กน้อยเกือบตรง เปลือกสีดำ

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ

Uniandra contradens ascia (Hanley, 1856)

(ภาพที่ 4-46)

ชื่อไทย : หอยกาบอ้วน

ลักษณะที่สำคัญ : เปลือกเรียวยาว รูปไข่ ผิวเปลือกเรียบ อาจจะมีรอยย่นบริเวณส่วนยอด เปลือกสีเขียวหรือสีเขียวอมเหลือง หรือสีน้ำตาลอ่อน บริเวณบานพับมีฟันชูโตคาร์ดินัลจำนวน 1 อันบนฝาซ้าย และ 2 อัน บนฝาขวา ฟันแลเทอรัลมี 2 อันบนฝาซ้ายและ 1 อันบนฝาขวา

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ

วงศ์ Corbiculidae

Corbicula sp.

(ภาพที่ 4-47)

ชื่อไทย : หอยทราย

ลักษณะที่สำคัญ : มีฟันคาร์ดินัล 3 อันในแต่ละฝา ฟันเลทเทอร์ลเป็นซี่ยาวโค้ง 1 อันในฝาซ้าย อีก 2 อันในฝาขวา เปลือกรูปครึ่งวงกลม ด้านหน้าด้านหลังสมมาตรกัน เปลือกสีดำนมัว

ถิ่นอาศัย : ฝังตัวในดินใต้พื้นท้องน้ำ